

ombudsman
veřejný ochránce práv

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

ZPRÁVA ZE SLEDOVÁNÍ VYHOŠTĚNÍ

Z: Zařízení pro zajištění cizinců Balková
Do: Letiště Václava Havla Praha
Druh sledování: správní vyhoštění
Vyhošťované osoby: pan A., nar. xxxx, stát. přísl. Uzbekistán
pan B., nar. xxxx, stát. přísl. Uzbekistán
Datum realizace: 16. ledna 2018
Datum vydání zprávy: 2. května 2018
Sledování provedly: Mgr. Anna Láníčková, Mgr. Barbora Matějková
Spisová značka: 7/2018/NZ/AL

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

Obsah

Úvodní informace	3
Právní rámec sledování vyhoštění	3
Zpráva ze sledování vyhoštění	5
Informace o vyhošťovaných osobách	5
Průběh sledování vyhoštění	6
Shrnutí	8
Příprava a průběh realizace vyhoštění	9
Používání donucovacích prostředků	9
Přehled opatření k nápravě	13

Úvodní informace

Právní rámec sledování vyhoštění

Veřejný ochránce práv provádí podle § 1 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv¹ sledování *zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění, předání nebo průvozu zajištěných cizinců a trestu vyhoštění cizinců, kteří byli vzati do vyhošťovací vazby nebo kteří vykonávají trest odnětí svobody* (dále jen „sledování vyhoštění“). Mandát ochránce pro sledování vyhoštění plyne z implementace čl. 8 odst. 6 Návrátové směrnice.² Působnost ochránce v této oblasti vychází také z Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení,³ jehož účelem je prevence mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, a tedy i z výkonu svého mandátu „národního preventivního mechanismu“. Kombinace obou mechanismů kontroly zajišťuje efektivní preventivní ochranu práv cizinců a kontrolu zacházení s nimi v procesu navrácení.

Cílem sledování vyhoštění je zajistit respektování práv zajištěných, vyhošťovaných, předávaných a prováděných cizinců (dále jen „vyhošťovaných cizinců“ nebo „vyhošťovaných osob“), zvyšovat standard zacházení s cizinci, jakož i dodržování mezinárodních závazků České republiky v této oblasti. Cílem je rovněž posilovat ochranu zvláště zranitelných osob, kterými jsou nezletilí bez doprovodu, osoby se zdravotním postižením apod.

Ochránce je o každém výkonu správního či trestního vyhoštění, předání nebo průvozu informován s předstihem. Policie České republiky poskytuje pověřeným zaměstnancům Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) během sledování vyhoštění nezbytnou součinnost dle zákona o pobytu cizinců.⁴

Pověření zaměstnanci Kanceláře jsou oprávněni s vědomím vedoucího zařízení vstoupit do detenčního zařízení, kde se vyhošťovaná osoba nachází. Pověření zaměstnanci Kanceláře mohou klást otázky subjektům participujícím na vyhoštění, zejména eskortujícím policistům a zaměstnancům Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Pověření zaměstnanci Kanceláře jsou oprávněni hovořit s cizincem bez přítomnosti třetích osob

---

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků (dále jen „Návrátová směrnice“).

3 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 78/2006 Sb. m. s. o přijetí Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

4 V souladu s § 21a odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv a § 178d odst. 1 a 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

a nahlížet do veškeré dokumentace související s nuceným návratem, včetně zdravotnické dokumentace.⁵

Základní lidská práva a svobody vyhošťovaných osob jsou garantována v Listině základních práv a svobod, v řadě mezinárodních úmluv, které jsou pro Českou republiku závazné (např. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod⁶), a také v právu Evropské unie (např. Listina základních práv Evropské unie⁷, Návratová směrnice apod.). Konkrétní úpravu práv a povinností vyhošťovaných osob upravují zejména právní předpisy vztahující se k působnosti subjektů, které se na realizaci vyhoštění, předání a průvozu podílejí. Předně jde o Policii České republiky, které je zákonem svěřen výkon vyhoštění cizince.⁸ Postup policie při eskortách vyhošťovaných cizinců upravuje závazný pokyn policejního prezidenta o eskortách.⁹

Při posuzování samotného zacházení s osobami vyhošťovanými vychází ochránce rovněž z judikatury Evropského soudu pro lidská práva,¹⁰ standardů formulovaných Radou Evropy¹¹ nebo Evropským výborem pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT).¹²

---

5 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv a v souladu s § 65 odst. 2 písm. m) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotnických službách), ve znění pozdějších předpisů.

6 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů.

7 Listina základních práv a svobod Evropské unie podepsaná dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, Úřední věstník 2012/C 326/391.

8 Podle § 152 a § 163 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců; dle § 87 odst. 7 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

9 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159 ze dne 2. prosince 2009, o eskortách, střežení osob a policejních celách, ve znění pozdějších předpisů.

10 European Court of Human Rights. Fact sheet – Collective expulsions of aliens [online]. Strasbourg ©European Court of Human Rights 2016 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Collective_expulsions_ENG.pdf.

11 Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

12 European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment or Punishment. CPT Standards [online]. Strasbourg © Council of Europe 2015 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: <http://cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>.

Zpráva ze sledování vyhoštění

Ochránce ve zprávě předkládá svá zjištění, hodnocení, návrhy opatření k nápravě a vyzývá odpovědné orgány a zařízení k odůvodněnému vyjádření, které se může týkat jak učiněných zjištění, tak opatření nebo termínů pro jejich naplnění. K vyjádření stanoví lhůtu.

Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení:

- Opatření s lhůtou k plnění je třeba provést ve stanovené lhůtě, neboť jeho realizace si vyžádá zpravidla delší čas. Ochránce očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, zda a jak přesně provedou opatření a zda ve stanovené lhůtě nebo v jiném konkrétním termínu, anebo navrhnou alternativu opatření s konkrétním termínem naplnění.
- Opatření s průběžným plněním formuluje ochránce tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Ochránce očekává, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna. Očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo kdy a jak se tak stane, nebo navrhnou jeho alternativu.

Shledá-li ochránce vyjádření oslovených orgánů dostatečnými, vyzkouší je o tom. Může si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení, doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. Neshledá-li ochránce vyjádření zařízení a oslovených orgánů dostatečnými, vyzkouší nadřízený úřad (případně vládu ČR, není-li nadřízeného úřadu) nebo informuje veřejnost.¹³

Po ukončení vzájemné komunikace zveřejní anonymizovanou zprávu ze sledování vyhoštění (vyjma jmen osob pověřených vedením zařízení) na svých internetových stránkách¹⁴ a v databázi Evidence stanovisek ochránce ESO.¹⁵

Informace o vyhošťovaných osobách

Vyhošťovanými byli pan A., nar. xxxx, stát. přísl. Uzbekistán, a pan B., nar. xxxx, rovněž stát. přísl. Uzbekistán. Dne 2. ledna 2018 byl pan A. zajištěn za účelem správního vyhoštění a umístěn do zařízení pro zajištění cizinců Balková (dále i jen jako „zařízení“). Zde se nacházel i ke dni vyhoštění.¹⁶ Dne 3. ledna 2018 byl zajištěn pan B., taktéž za účelem správního vyhoštění. I on se ke dni vyhoštění nacházel v Zařízení pro zajištění cizinců

13 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

14 Veřejný ochránce práv - ombudsman [online]. Brno: © Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode/>.

15 Evidenci stanovisek ochránce (ESO) je dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Vyhledavani/Search>.

16 Rozhodnutí Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy o zajištění, ze dne 2. ledna 2018, č. j. KRPA-2296-19/ČJ-2018-000022.

Balková.¹⁷ Oba shodně využili asistence Ministerstva vnitra v programu asistovaných návratů a dne 16. ledna byli společně vyhoštěni s policejní eskortou na Letiště Václava Havla Praha. Tam byli předáni zaměstnanci Ministerstva vnitra a následně vycestovali již sami bez doprovodu.

Průběh sledování vyhoštění

O realizaci správního vyhoštění informovalo Ředitelství služby cizinecké policie písemně zaměstnance Kanceláře s dostatečným předstihem.¹⁸ Realizaci trestu vyhoštění provedli policisté Ředitelství služby cizinecké policie ze Zařízení pro zajištění cizinců Balková.

Sledování vyhoštění provedly pověřené zaměstnankyně Kanceláře Mgr. Anna Láníčková a Mgr. Barbora Matějková dne 16. ledna 2018, a to bez předchozího ohlášení. Zaměstnankyně předaly pověření zástupci vedoucího zařízení pro zajištění cizinců. Pověřené zaměstnankyně provedly sledování téměř veškerých procesů souvisejících s propuštěním vyhošťovaných osob ze zařízení a jejich následného vyhoštění, a to až na Letiště Václava Havla Praha. Jelikož nemohla být ani jedna z pověřených zaměstnankyní Kanceláře přítomna ve vozidle eskortujícím vyhošťované osoby, tato část vyhoštění nebyla zmonitorována. Vedoucí eskorty neposkytl řádnou součinnost, i přestože ve vozidle bylo dostatek volného prostoru.¹⁹

Pohovorem s cizinci, který proběhl bez přítomnosti třetích osob, bylo zjištěno, že znali datum i čas návratu zpět do země původu. Byli dostatečně poučeni o průběhu cesty. Dle svých slov si přejí vycestovat. Měli možnost telefonicky kontaktovat rodinu v Uzbekistánu a této možnosti také oba využili. Oba absolvovali výstupní prohlídku předchozího dne a shodně uvedli, že jsou zdraví. Zdravotnická dokumentace obou cizinců obsahuje přípis, že jsou schopni leteckého převozu. Po celou dobu pohovoru a také v průběhu všech následných procesů byli oba cizinci velmi klidní, tišší, spolupracovali a plnili veškeré pokyny.

Pohovorem se sociální pracovníci bylo zjištěno, že oba cizinci byli po celou dobu jejich pobytu v zařízení bezproblémoví, klidní a neměli žádné konflikty. Zaměstnankyně také uvedla, že si oba cizinci skutečně přejí vycestovat. Po celou dobu byla ze strany Správy uprchlických zařízení poskytnuta plná součinnost, za což děkuji.

Cizinci byli eskortováni na Letiště Václava policejním vozidlem. Oba byli před nástupem do vozu spoutáni kovovými pouty a takto omezení zůstali až do příjezdu na letiště, tedy 75 minut. Na letišti byli předáni pracovníkovi Ministerstva vnitra, který s nimi nadále

---

17 Rozhodnutí Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy o zajištění, ze dne 3. ledna 2018, č. j., KRPA-2317-15/ČJ-2018-000022.

18 Oznámení o realizaci správního vyhoštění ze dne 11. ledna 2018 pod č. j. CPR-1108/9/ČJ-2018-930310-T247 a č. j. CPR-1116-8/ČJ-2018-930310-T221.

19 Celkem se v šestimístném voze nacházelo 5 osob.

ombudsman
veřejný ochránce práv

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNÍÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

Sp. zn.: 7/2018/NZ/AL
Č. j.: KVOP-18819/2018
Sledování správního
vyhoštění

absolvoval veškeré úkony spojené s návratem. Předáním cizinců tak skončilo i sledování vyhoštění, protože tito již nebyli omezeni na osobní svobodě.

Shrnutí

V rámci sledování vyhoštění jsem se zabývala zejména tím, zda byly vyhošťované osoby připraveny na realizaci rozhodnutí o správním vyhoštění, zda měly dostatečné povědomí o úkonech spojených s vyhoštěním a zda mohly kontaktovat své rodinné příslušníky a blízké. Také jsem se věnovala průběhu samotné návratové operace a způsobu, jakým eskortující policisté zacházeli s vyhošťovanými osobami.

Oceňuji vstřícný přístup zaměstnanců Správy uprchlických zařízení ze Zařízení pro zajištění cizinců Balková k vyhošťovaným cizincům a projevenou spolupráci během realizace rozhodnutí o správním vyhoštění.

Zpráva ze sledování správního vyhoštění přináší zjištění, která poukazují na vyskytující se nedostatky v průběhu realizace nuceného návratu vyhošťovaných osob. **Realizace správního vyhoštění by měla v zásadě probíhat bez použití donucovacích prostředků.** Přiložení pout cizinci nelze užít jako preventivní opatření a **rozhodnutí o jejich použití má předcházet důkladné zhodnocení celé situace a náležité odůvodnění.**

Důrazně také připomínám povinnost **poskytnout nezbytnou součinnost pověřeným zaměstnancům Kanceláře veřejného ochránce práv v průběhu realizace nuceného návratu.** Bez řádné součinnosti nemohou zaměstnanci Kanceláře vykonávat úkoly, kterými jsem je v souladu se zákonem pověřila.

Vyzývám proto Policii České republiky, aby co nejdříve splnila mnou navržené opatření, a jednala tak v průběhu realizace správního vyhoštění v souladu s mezinárodně přijatými standardy a českými právními předpisy.

Příprava a průběh realizace vyhoštění

Používání donucovacích prostředků

Podle § 53 odst. 1 zákona o policii²⁰ je policista „oprávněn použít donucovací prostředek k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku“. Mezi zákonem povolené donucovací prostředky patří například hmaty, chvaty, údery a kopy, pouta nebo prostředky k zamezení prostorové orientace.²¹ Policista je oprávněn je použít pouze za předpokladu, že donucovací prostředek umožní dosažení účelu sledovaného zákrokem a zároveň je nezbytný k překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž policista zakročuje.²² Policista je přitom povinen „**postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, ... nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem**“ [důraz doplněn].²³

Rozhodnutí o přiložení pout vyhošťované osobě

Podle zákona o policii je policista oprávněn použít vůči zajištěné osobě „pouta a prostředky k zamezení prostorové orientace, ... je-li důvodná obava, že může být ohrožena bezpečnost osob, majetku nebo ochrana veřejného pořádku anebo že se osoba pokusí o útěk“.²⁴ Oprávnění nasadit pouta je omezeno na odůvodněné případy, kdy použití omezovacího prostředku je odpovědí na aktuální riziko spojené s vyhošťovaným cizincem a pouze po nezbytně nutnou dobu.²⁵ Oprávnění nemá charakter preventivního opatření. Naopak, pouta by měl policista přiložit pouze, jsou-li k tomu dány zákonné důvody.²⁶

Vydání rozhodnutí o přiložení pout musí vždy předcházet posouzení konkrétní situace při zachování principu proporcionality.²⁷ Zda je nasazení pout v souladu se zásadou

---

20 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

21 Podle § 52 zákona o policii.

22 Podle § 53 odst. 3 zákona o policii.

23 Podle § 11 zákona o policii.

24 Podle § 53 odst. 1 a § 54 zákona o policii ve spojení s čl. 2 odst. 6 závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách, ve znění pozdějších předpisů.

25 Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005 [cit. 2017-11-08]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

26 Tuto skutečnost zdůrazňuje také Důvodová zpráva k zákonu č. 273/2008 o Policii České republiky In: Beck – online [online]. Praha [cit. 2017-11-08].

27 Association for prevention of torture. National Preventive Mechanisms: Monitoring the forced deportation flights of migrants [online]. Geneva © Association for the Prevention of Torture 2012. str. 7-8 [cit. 2017-11-08]. Dostupné z: http://www.apt.ch/content/files_res/OPCATBriefing_MonitoringDeportationFlights_en.pdf.

proporcionality, je potřebné určit samostatně u každého jednoho cizince.²⁸ Nasazení a použití pout nebo jiných donucovacích prostředků musí vždy sledovat legitimní účel a zároveň být přiměřené.²⁹ Paušální a rutinní poutání vyhošťovaných osob je podle názoru Ústavního soudu nepřijatelné a neoprávněné.³⁰ Využití oprávnění přiložit pouta podle § 54 zákona o policii by mělo být náležitě odůvodněno v rozhodnutí o eskortě. Odůvodnění by mělo být individualizované a obsahovat konkrétní příčiny, které vedly vedoucího eskorty k nasazení pout cizinci. Již dříve jsem upozornila ve svých zjištěních ze sledování vyhoštění, že policisté opakovaně využívají poutání cizinců jako preventivní omezovací prostředek bez toho, aby zhodnotili chování konkrétní vyhošťované osoby a aktuálních rizik.³¹

V rámci průběhu návratové operace je důležité mít na paměti, že vyhoštění by mělo být vždy prováděno za současného dodržování základních lidských práv. Eskortující policisté jsou povinni zacházet s cizinci tak, aby neporušili jejich lidskou důstojnost a tělesnou integritu.³² Aby bylo této zásady dostáno, je nevyhnutelné zhodnotit každou situaci individuálně s ohledem na vyhošťovanou osobu. Pro důkladné posouzení, zda mají být pouta použita, nebo ne, je nezbytné, aby eskortující policisté měli základní informace o cizinci, zejména jeho předešlé chování v průběhu pobytu v zařízení, zda má sklony k agresivnímu chování, zda má nějaké psychické problémy se sklony k sebepoškozování, nebo zda se někdy v minulosti pokusil o útěk ze zařízení. Především by měli být eskortující policisté obeznámeni s postojem cizince k plánovanému návratu.

Oba vyhošťovaní cizinci byli spoutáni kovovými pouty po dobu 75 minut, tedy po dobu jejich transportu ze zařízení na Letiště Václava Havla Praha. Pouta byla cizincům přiložena po nasednutí do eskortního vozidla, aniž by jim byly poskytnuty jakékoliv vysvětlující informace. Ani jeden z cizinců se tomu nijak nepodivoval ani nevznášel žádné námitky. Po celou dobu návratové operace, již od prvotních pohovorů do příjezdu na letiště, byli oba cizinci zcela klidní, dbali všech pokynů a vždy spolupracovali.

Sociální pracovnice již při pohovoru s pověřenými zaměstnankyněmi Kanceláře v zařízení uvedla, že cizinci jsou nekonfliktní, klidní a po dobu jejich pobytu v zařízení se výrazně

---

28 The European Council on Refugees and Exiles. Position on Return [online]. United Kingdom, Belgium © The European Council on Refugees and Exiles, 2003 [cit. 2017-11-08]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/4d948adf9.pdf>.

29 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. listopadu 2003, Hénaf proti Francii, č. 65436/01, bod 56 nebo rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. prosince 1997, Raninen proti Finsku, č. 20972/92, bod 56 nebo rozsudek Evropského soudního dvora pro lidská práva ze dne 25. července 2013, Kummer proti České republice, č. 31233/11, bod 63-64.

30 Nález Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. I. ÚS 860/15. Bod 78-79. Dostupné na: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-860-15_1 (rozhodnutí publikované pouze v NALUS); viz dále zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 18. srpna 2015, sp. zn. 5/2015/NZ/OV, dostupné z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4384>.

31 Veřejná ochránkyně práv: Aktivity v roce 2015. Naše doporučení k vyhošťování cizinců.[citováno 2017-11-08]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/sledovani-vyhosteni-cizincu/prehled-aktivit/>.

32 International Centre for Migration Policy Development. Guidelines and Monitoring Tools for Forced Return Monitoring. Vienna 2012. ISBN: 978-3-902880-51-2.

neprojevovali. Nebyly s nimi žádné problémy. Dle jejího vyjádření si oba přejí vrátit se domů. Pohovorem s oběma cizinci bylo potvrzeno, že si oba skutečně přejí vycestovat, nechtějí zůstat v zařízení. Oba byli velmi klidní a spolupracovali. Oba si požádali o tzv. „dobrovolný návrat“, který jim byl schválen.

Ze spisové dokumentace je zřejmé, že eskortující policisté měli k dispozici poznatky o dosavadním chování obou cizinců v zařízení. Dle dvou e-mailových zpráv sociální pracovníce, adresovaných přímo ředitelství služby cizinecké policie v zařízení, ze dne 11. ledna 2018 se pan A. „*po celou dobu pobytu v zařízení nijak výrazně neprojevoval, měl slušné chování, byl nekonfliktní a vnitřní řád dodržoval*“. Pan B. se dle zprávy „*nijak výrazně neprojevoval a vnitřní řád dodržoval*“.

V rámci výkonu svého mandátu sledování vyhoštění jsem byla opakovaně ujišťována, že cizinecká policie v zařízení spolu se zaměstnanci Správy uprchlických zařízení pravidelně organizuje schůzky, jejichž předmětem jsou mimo jiné i plánované realizace vyhoštění a sdílení k tomu nezbytných poznatků. Cizinecká policie v zařízení také obdržela zmiňované zprávy z 11. ledna 2018 a disponovala poznatky o chování obou cizinců. Eskortující policisté s oběma cizinci také byli v kontaktu i v průběhu samotného výkonu rozhodnutí o vyhoštění, policisté oba cizince viděli, komunikovali s nimi, mohli tedy pozorovat jejich chování a podle toho posoudit možná rizika pro hladký průběh eskorty.

Vedoucí eskorty tato rizika posoudil a rozhodl se oba eskortované cizince spoutat. Svoje rozhodnutí následně vysvětlil i pověřené zaměstnankyni Kanceláře. Důvodem pro spoutání byla obava o bezpečnost všech osob účastnících se eskorty. Dle svého vyjádření si nemůže být jistý, že se cizinci v průběhu cesty nebudou snažit mařit výkon rozhodnutí. On je odpovědný za průběh eskorty a není pro něj rozhodující, že se oba cizinci chtějí vrátit, požádali o dobrovolný návrat a veškeré dostupné informace hovoří pro to, že jsou oba nekonfliktní a dbají všech pokynů.

Rozhodnutí o eskortě opravňuje eskortujícího policistu použít pouta pouze v případě, že existuje důvodná obava, že by osoba mohla ohrozit osobu policisty, majetek nebo věřený pořádek, nebo že by se mohla osoba pokusit o útěk. Použití pout tedy nesmí být automatickým krokem, ale má představovat odpověď na aktuální situaci a existenci důvodné obavy, že může dojít k maření výkonu vyhoštění ze strany cizince. Rozhodnutí vedoucího eskorty nasadit pouta oběma cizincům nepodléhalo individuálnímu zhodnocení celkové situace. Vedoucí eskorty ze strachu z nějakých abstraktních, ničím nepodložených komplikací rozhodl oba cizince spoutat. Předpoklad, že se oba cizinci mohou o **něco** pokusit během eskorty, vyplývala pouze z domněnky, že všechny vyhošťované osoby jsou nepředvídatelné a budou mařit realizaci eskorty.

S ohledem na výše uvedené dovozují, že spoutání pana B. a pana A. v průběhu jejich převozu na letiště proběhlo bez jakéhokoli individuálního zhodnocení, jen s odkazem na abstraktní důvody. Nikterak nezlehčují obavy vedoucího eskortujícího policisty, že si nemůže být jistý, že se něco v průběhu cesty nestane. Mám však za to, že poutat eskortované osoby jen z tohoto důvodu je projevem nepochopení zásad použití

donucovacích prostředků. Konkrétní případ pana A. a pana B. názorně ukazuje, do jaké míry je praxe rutinního bezdůvodného poutání hluboce zakořeněna.

Opatření k nápravě určené Ředitelství služby cizinecké policie:

- 1) Rozhodnutí o přiložení pout nesmí představovat preventivní opatření. Každé rozhodnutí o eskortě, ve kterém je uvedeno, že pouta byla přiložena, musí být opatřeno náležitým odůvodněním. (průběžně)**

Přehled opatření k nápravě

Bezodkladně

- **Opatření určené Ředitelství služby cizinecké policie:**

Rozhodnutí o přiložení pout nesmí představovat preventivní opatření. Každé rozhodnutí o eskortě, ve kterém je uvedeno, že pouta byla přiložena, musí být opatřeno náležitým odůvodněním.